

НАУКОВА ХРОНІКА

УДК 930(477) Присяжнюк

DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-197-199

МАСНЕНКО Віталій Васильович,

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії України
Черкаського національного університету
ім. Б. Хмельницького,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7825-3871>,

e-mail: masnenko@ukr.net

ПРОФЕСОРУ ЮРІЮ ПРИСЯЖНЮКУ – 60 РОКІВ!

29 березня 2022 р. Юрію Петровичу Присяжнюку – історику й педагогу, доктору історичних наук, професору, громадському діячеві – виповнилося 60 років. Він навчався й успішно закінчив Павлівську восьмирічну школу (1977), Білоцерківський технікум м'ясної та молочної промисловості (1981), Кіровоградський державний педагогічний інститут ім. О. С. Пушкіна (1988), аспірантуру (1996) та докторантуру (2001) при Черкаському інженерно-технологічному інституті. 22 роки стаціонарних студій визначили освітній рівень, фахові заняття, життєві уподобання нашого колеги.

Творчими віхами становлення Ю. Присяжнюка як науковця стали дисертаційні роботи: 4 квітня 1997 р. у спеціалізованій раді К 06.06.01 при Донецькому державному університеті він захистив кандидатську дисертацію «Соціальне становище українського селянства Правобережної України в 60–90 рр. XIX ст.», а 15 жовтня 2008 р. у спеціалізованій ученій раді Д 08.051.14 при Дніпропетровському національному університеті ім. О. Гончара – докторську дисертацію «Українське селянство Наддніпрянщини другої половини XIX – початку XX ст. як соціоментальна історична спільнота». Досягнути цих результатів вдалося завдяки співпраці з ученими Черкас, Києва, Львова, Дніпра, Івано-Франківська, Тернополя, Острога, Запоріжжя, Харкова, Донецька, Миколаєва, а також колегами з Франції, Німеччини, Італії, Польщі.

Трудовий шлях на освітній ниві Ю. Присяжнюк розпочав у 1983 р., коли після військової служби йому випала честь уперше переступити поріг середньої школи в статусі вчителя «без диплома». Далі було насичене студентське життя, що припало на суперечливі роки «перебудови». Воно позначилося як досить ґрунтовними ідейними захопленнями, так і не менш глибокими світоглядними розчаруваннями.

У доленосні для України серпневі дні 1991 р. Ю. Присяжнюк переїхав до Черкас. Як фаховий учитель історії продовжив свою педагогічну діяльність у Черкаській гімназії №31. І хоча з 1993 р. тісно пов'язав своє життя з вищою школою, уже ніколи не полишав гімназійної аудиторії. Такий досвід виявився унікальним, хоча тривалий час доводилося чути, що в середній школі, мовляв, науковцю нічого робити. Позитивний результат не змусив себе довго чекати: 1995 р. один із вихованців Юрія Петровича – Іван Кравцов, тоді учень 8-го класу, посів I місце на IV Всеукраїнському етапі предметної олімпіади з історії за 9-й клас.

Серед численних творчих проєктів особливо плідним стало залучення талановитої молоді до Всеукраїнського конкурсу Малої академія наук України. 2007 р. під керівництвом Ю. Присяжнюка учень 11 класу Шабельниківського НВК Золотоніського району Андрій Осаволюк підготував і успішно захистив розвідку «Гетьман Богдан Ружинський», посівши I місце в Україні. Згодом «чемпіонський» успіх повторили Ігор Пилипенко (2011), Марія Сіренко (2013), Олександра Радзівська (2017), Анна Пліс (2019). Водночас десятки талановитих юнаків і дівчат виборювали призові місця на I, II та III етапах цього престижного конкурсу.

Щодо діяльності Ю. Присяжнюка у вищій школі, то її динаміку можна простежити за наступним переліком навчальних закладів: Черкаський інженерно-технологічний інститут (1993–2001), Черкаський інститут управління бізнесом (1994–1995), Черкаський інститут соціального управління і права (1999), Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників (2003–2008). З 2001 р. наш ювіляр працює доцентом кафедри історії (історії та етнології) України Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, а з 2009 р. – професором названої кафедри (вчене звання присвоєно 2011 р.). Під його керівництвом захищено чотири дисертації – у різний час науковий ступінь PhD (кандидат наук / доктор філософії) здобули Анна Новак, Андрій Касян, Роман Орищенко, Ярослав Платмір. З 2015 р. Ю. Присяжнюк є постійним членом спеціалізованої вченої ради Д 73.053.01 при Черкаському національному університеті ім. Б. Хмельницького. Він також гарант ОПП Історія, спеціальності 014 Середня освіта (Історія) другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Професор Ю. Присяжнюк – автор понад 300 публікацій, а ще кількох сотень тез і сповіщень на історичну тематику, розміщених у мережі Інтернет. До цього числа входить 95 статей у індексованих наукових виданнях та наукових фахових виданнях України, також 22 індивідуальних і колективних монографії, 10 курсів лекцій, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій. Щодо викладацької діяльності, то особливо цікавою для студентів є авторська навчальна дисципліна «Середньовічна та модерна історія України: світ свідомості й ментальності», яка покликана комплексно заповнювати існуючі прогалини у фахових компетентностях і знаннях майбутніх істориків.

Ю. Присяжнюк плідно займається науковою роботою. Він учасник десятків міжнародних, всеукраїнських і регіональних конгресів, конференцій, симпозіумів, наукових читань, «круглих столів». 2010 р. брав участь у науковому форумі щодо перспектив дослідження селянства за участю Андре Граціозі, Даніеля Бовуа, Андрія Токця, Олександра Михайлюка, Андрія Заярнюка. Ю. Присяжнюк першим в українській науці почав досліджувати проблему ментальності «незручного класу», якому належить унікально-важлива роль в історії та сьогоденні України. Висновки науковця містять обґрунтовані положення про самотутній внутрішній світ селянина, який, як довів учений, цінує самоповагу, має власну шляхетність.

Оригінальними є праці про сучасну українську освіту, де науковець, знову ж таки – одним із перших, запропонував тлумачити цю інтелектуальну сферу суспільних відносин як своєрідне історичне явище, що потребує особливих підходів як до осмислення, так і реформування.

У різні роки Ю. Присяжнюк продуктивно працював у сфері редагування та рецензування наукових збірників (журналів, окремих періодичних видань), зокрема й відповідальним секретарем «Вісника Черкаського університету. Серія: історичні науки», науковим редактором збірника «Дослідницьким полем війни, без ідеологічних окопів» (вип. I і II (2006, 2010)), головним редактором збірки «Черкащина інтелектуальна» (2009), був одним із наукових редакторів «Серйозної студентської газети», ініціатором і головним редактором альманаху для учнівської молоді «Джерела духовності». Серед десятків рецензованих ученим праць – монографія Олега Василичина «Володимир Івасюк: сила серця і таланту» (Львів, 2009).

Сьогодні, в умовах широкомасштабного російського вторгнення, коли Україна опинилася в епіцентрі протистояння двох ідей – європейської демократичної та євразійської тиранічної, актуальність історії ментальностей набуває особливого значення. Навчальні й публічні лекції професора Ю. Присяжнюка про козацький світ, національну ідентичність українців, згубний для них більшовицький експеримент, зрештою – про справжню історію, сутність і характер російсько-української війни користуються громадським попитом, популярністю серед студентів. У цій царині він активно співпрацює з колективами Черкаської ОУНБ ім. Т. Шевченка, Черкаського художнього музею, книжкового супермаркету «Буквиця», Навчальну центру «Єврика», також газет «День», «Черкаський край», «Українська газета» (Італія), «Новое время» (Вірменія).

Багатогранною є власне громадська робота Ю. Присяжнюка. Він активний учасник Міжнародної ГО «Українське козацтво», духовно-просвітницького проекту «Холоднорська Проща», також Стратегічного плану розвитку регіональної системи професійної (професійно-технічної) освіти Черкаської області на 2021–2027 рр. та ін.

Багаторічна продуктивна діяльність Ю. Присяжнюка відзначена Грамотою Верховної Ради України (2019), нагрудним знаком МОН України «За наукові та освітні досягнення» (2022), нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти» (2019), Почесною грамотою МОН України (2009), Обласною премією Черкаської ОДА ім. О. Захаренка (2017), також Благословенною грамотою Патріарха Київського і Всієї Руси-України Філарета (2018), іншими громадськими нагородами.

Професор Юрій Петрович Присяжнюк перебуває у стані постійного творчого наукового та педагогічного пошуку, надихаючи своїм прикладом колег, аспірантів, студентів і школярів. Бажаємо йому невичерпної енергії, вагомих наукових звершень, нових книжок, вдячних учнів і міцного здоров'я!

